

vatting gezocht. Intusschen, indien ik het goed heb begrepen, heeft BRUGSCH zijn theorie reeds weer grootendeels herroepen en in allen gevalle had hij de proefneming, waarop hij deze opbouwde, stellig verkeerd uitgelegd.

Belangrijk schijnt mij de opmerking van dr. ROSKOTT, dat ook bij normale menschen bij sondeeren van het duodenum een langer verblijf van de olijf in den twaalfvingerigen darm, het aantal leucocyten in de uitvloeiende gal deed toenemen en dus in die gevallen het metalen voorwerp als een sterke prikkel voor den darm moet worden opgevat. Zij moet in meer dan één opzicht tot nadenken stemmen.

Moge dr. ROSKOTT er van overtuigd zijn, dat zijn proefschrift niet alleen allesziens waard is gelezen te worden, maar dat het tot voortzetting van zijn werk aanspoort; en moge hij zelf in de eerste plaats daar aan deelnemen.

A. A. HIJMANS VAN DEN BERGH.

J. A. VERBUNT, *Over de taak van den huidarts*. Rede uitgesproken bij de aanvaarding van het ambt van hoogleeraar aan de Geneeskundige Hoogeschool te Batavia op 25 April 1930.

De schrijver begint op onderhoudende wijze een overzicht te geven van de geschiedenis der geneeskunde, met als doel, hieruit het samengaan van venereologie en dermatologie in één specialisme te verklaren. In de pockmeesters der 16e eeuw (afgeleid van Spaansche pokken = syphilis) ziet schrijver de voorgangers der tegenwoordige dermatologen. Zij waren genoodzaakt studie van huidziekten te maken om syphilis der huid te kunnen onderscheiden. Het heeft evenwel nog lange jaren geduurd voor deze studie beteekenis verkreeg. Eigenlijk kan men hiervan pas spreken op het laatst der 18e eeuw.

Het stelt prof. VERBUNT te leur, dat de snelle vooruitgang van weleer gedurende het laatste decennium heeft plaats gemaakt voor volkomen stilstand. Dit inzicht kan ref. niet delen. Beschouwt men de ontwikkeling eener wetenschap over eeuwen, dan spreke men niet van stilstand, als men meent in een periode van tien jaar geen vooruitgang te kunnen zien. Bovendien zijn de laatste jaren niet onvruchtbaar geweest (bismuth, goud, enz.).

Het onderzoek van de huid, waarbij het organisme onvoldoende in het oog wordt gehouden (volgens prof. VERBUNT oorzaak van den stilstand) noemt hij, om mij niet begrijpelijke redenen, het wetenschappelijke onderzoek. Hiertegenover stelt hij de practische zijde van het vak. Dit alternatief ontgaat reierent.

De dermatologie zou, volgens prof. VERBUNT, geen recht hebben als specialisme te gelden, indien niet de venereologie daarmee verbonden zou zijn (? ref.), omdat de huisarts, zonder dat bijzondere techniek daardoor noodig is, volkomen in de gelegenheid zou zijn de verschijnselen op de huid te bestudeeren. Hem ontbreken echter veelal technische vaardigheid en ook de noodige tijd om voldoende zorg aan den geslachtszieke te kunnen besteden. Volgens ref. is nog altijd de leer der huidziekten dat deel van ons specialisme,

hetwelk de grootste belangstelling krijgt. Wat de geslachtsziekten betreft bestaat volgens ref. de vraag, of niet eendeel der lijdens aan geslachtsziekten door andere dan dermato-venereologische specialisten behoort te worden behandeld.

K. EDEL.

Prof. Dr. H. BRÜNING, *Bäder und Kurortlehre für das Kindesalter*. Uitgever F. ENKE, Stuttgart. Prijs 20 mark, geb. 22 mark.

De schrijver van dit wel degelijke, maar daardoor moeilijk leesbare boek, wil meer bekendheid geven aan de Deutsche herstellings-oorden en gezondheidsverblijven, in het belang van het zieke kind. Ook aan het buitenland worden telkens, weliswaar slechts enkele woorden gewijd. Zoo worden voor Nederland eenige zeebadplaatsen genoemd. Dat Apeldoorn daaronder voorkomt, zal wel op een vergissing berusten. Blijkens het voorwoord was het echter ook v.n.l. de bedoeling Deutsche badplaatsen te behandelen.

Na een geschiedkundig overzicht en algemeene opmerkingen over factoren uit de omgeving, die invloed hebben op de kuur van het kind (o.a. milieu, invloed van de omgeving) komt BRÜNING tot de specieele leer van badplaatsen en gezondheidsoorden. Van het klimaat van het binnenland (verdeeld in klimaat van het lage land, van het middelgebergte en de hooge bergen) van het zeeklimaat (n.l. van de Noordzeekust, de Oostzeekust en de kust van de zuidelijkere zeeën) en van de geneeskrachtige bronnen, waaraan Duitschland zoo rijk is, worden vele belangrijke climatologische, physiologische en andere bijzonderheden vermeld. Vooral over het hoogteklimaat en over het zeeklimaat worden vele belangrijke onderzoekingen medegedeeld. Zoo wordt bijv. het onderzoek van dr. WILHA. SMIDT met waardeering genoemd.

Bij elk klimaat worden aanwijzingen en tegen-aanwijzingen uitvoerig besproken. Wat betreft het zeeklimaat pleit hij voor behandeling van chirurgische tuberculose aan zee, waarbij de uitkomsten zeker wedijveren kunnen met de uitkomsten in het hoogte klimaat. Ernstige longtuberculose wil BRÜNING niet in het „Climat marin”, maar wel in het „climat maritime”, achter de eerste duinenrij, verplegen.

BRÜNING komt op tegen het goed bedoelde, maar onverstandige overdrijven, waarmede sommige ouders hun kinderen veel te plotse-ling (soms onmiddellijk na de aankomst uit het binnenland) laten zeebaden, soms zelfs niettegenstaande angstig verzet. Het wordt door leeken lang niet genoeg begrepen, welk een sterke prikkel het zeebad en zelfs soms al het strandklimaat is. Verder wenscht hij, dat in de plaats van de genotzucht, die in vele badplaatsen heerscht, meer werkelijke zorg voor de gezondheid van de kinderen komen zal; daarbij zou ongetwijfeld de volksgezondheid veel winnen.

Eer kaart van Duitschland, waarop alle gezondheidsoorden zijn aangegeven met rood, helpt mede het boek ook van waarde te maken, voor wie een zijner patiëntjes naar een dergelijk oord in Duitschland wil zenden.

D. VAN DORP.